

Saltdal kommune

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel

2016 – 2017

Innhold

«Den beste måten å forutsi framtiden på er å skape den».....	2
Revidering av kommuneplan for Saltdal kommune	3
Om planprogrammet	5
Føringer og forventninger	6
Saltdal kommune – kort om sentrale utviklingstrekk 2016	8
Hovedtema med sentrale spørsmåls- og problemstillinger	13
Organisering av kommuneplanarbeidet	19
Medvirkning og fremdrift	19
Medvirkningsfaser i planprosessen	21
Sentrale prosessbegreper	24
Kilder	25

HØRINGSUTKAST

«Den beste måten å forutsi framtiden på er å skape den»¹

Hvordan ser vi for oss at Saltdal kommune skal utvikle seg som organisasjon og samfunn frem mot 2030?

Saltdal kommune er en viktig del av Salten – en nordlandsregion i spennende utvikling. Kommunens beliggenhet og posisjon som næringskommune gir et betydelig mulighetsrom for fremtidig vekst og utvikling. Samtidig står Saltdal kommune på egne ben, og skal som samfunn og organisasjon arbeide for å imøtekomme betydelige utfordringer for fremtiden. På hvilken måte kan vi mobilisere til å møte utfordringene på en bærekraftig og fremtidstett måte?

Saltdal kommune fikk utarbeidet og vedtatt samfunnsdelen til kommuneplanen i 2003. Utfordringsbilde og samfunnsutvikling har endret seg betydelig på disse 13 årene. Dette gjelder kanskje spesielt i forhold til;

- Økonomiske forutsetninger og forventninger
- Digitalisering
- Rekruttering
- Forskyvning i oppgaver
- Demografi.
- Samfunnssikkerhet
- Klimatiske utfordringer

Det vil være viktig å få utarbeidet en ny og oppdatert samfunnsplan som kan legge videre føringer for Saltdal kommune. Målsetningen med dette arbeidet er å få et godt, overordnet styringsverktøy for folkevalgte og administrasjon. Planen må være levende, funksjonell og engasjerende slik at kommunen kan arbeide for en bærekraftig utvikling i fremtiden. Felles definisjon av verdier og målsetninger for kommunen vil bidra til de riktige strategiske veivalgene, som igjen vil bidra til å styrke kommunen som organisasjon og samfunn.

I planprogrammet drøftes kort noen tema som vil være viktig å se på i den videre planprosessen, herunder drøftes todelingen mellom kommunen som samfunn og organisasjon. Kommunen som organisasjon er en viktig premissleverandør og tilrettelegger mellom kommunens innbyggere, kommunens ansatte, frivillige organisasjoner, næringsaktører, folkevalgte og andre samfunnsaktører. Planprogrammet ser på ulike utfordringsbilder i mulighetsrommet frem mot endelig planvedtak. Noen tema er belyst for planprosessen – disse skal danne grunnlag for visjoner, mål og strategier.

Hva er en kommuneplan?

Plan og bygningsloven sier i § 11 – 1 at kommuneplanen skal være kommunens overordnede styringsdokument. Kommuneplanen skal gi rammer for kommunens planer og tiltak, samt planer for bruk og vern av arealer i Saltdal. Kommuneplanen skal være strategisk styrende og gi en helhetlig oversikt.

Den samlede kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel.

For alle kommuneplaner skal det utarbeides et planprogram som danner grunnlag for planarbeidet. Dette er et planprogram for Saltdal kommunes revidering av kommuneplanen i 2016 – 2017. Planprogrammet er et spesielt dokument og må ikke forveksles med selve planen. Det er plan- og bygningsloven (PBL) som fastsetter at det skal lages et planprogram før selve planprosessen settes i gang. Hensikten med dette er å sikre at alle berørte parter involveres og gis mulighet til å medvirke gjennom hele planprosessen. Et fremtidig planvedtak i kommunestyret er forpliktende for kommunen. Det er da viktig at berørte parter trekkes inn og sikrer at den planen som lages er aktuell og relevant for de den angår.

¹ Alan Kay

Planleggingen skal etter loven stimulere og samordne den fysiske, miljømessige, sosiale, kulturelle og estetiske utviklingen i kommunen. Planleggingen skal samtidig sikre befolkningen muligheter for påvirkning. Kommuneplanen gjelder ikke kun kommunens egen virksomhet, men skal også fange opp de hensyn som er viktige for utvikling av kommunesamfunnet og bruken av arealressursene. Saltdal kommune fastlegger gjennom vedtak av kommunal planstrategi premisser og omfang av eventuell kommuneplanrevisjon.

Hva er kommuneplanens samfunnsdel?

Plan og bygningsloven sier i § 11-2 og 11-3 at kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen bør ha et innhold som beskriver og vurderer ulike alternative strategier for kommunens utvikling. Plandokumentet skal være grunnlaget for sektorplanlegging og helhetlig arbeid i kommunen. Samfunnsdelen skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres. I dette rettes det samtidig henblikk på medvirkning fra andre offentlige og private organer. Plandokumentet skal legges til grunn for Saltdal kommunes egen virksomhet, og for de statlige og regionale myndigheters virksomhet i kommunen

Hva er kommuneplanens arealdel?

Plan og bygningsloven sier i § 11-5 at kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen. Denne arealplanen skal vise sammenheng mellom framtidig samfunnsutvikling (kommuneplanens samfunnsdel) og arealbruk. Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponering og gi rammer og betingelser for eventuelle nye tiltak og ny bruk av arealer som kan iverksettes. I arealplanen skal viktige hensyn ved arealdisponeringen presiseres. Arealdelen skal omfatte plankart, bestemmelser og planbeskrivelser som viser hvordan nasjonale mål og retningslinjer og overordnede planer for arealbruk er ivarettatt.

Hva er handlingsdelen i kommuneplanens samfunnsdel?

Plan- og bygningsloven setter krav om at samfunnsdelen skal ha en handlingsdel. Handlingsdelen er sammen med økonomiplanen kommunens viktigste verktøy for å sikre en god styring gjennom bærekraftig planlegging. I handlingsdelen vises kommunens prioriteringer og hva kommunen skal arbeide med i løpet av de neste 4 budsjettår (eller mer), herunder:

- Ressursbehov og ressurstilgjengelighet
- Planleggingsoppgaver
- Samarbeidsoppgaver
- Konkretisering av tiltak i henhold til de økonomiske rammene som kommunen rår over

Revidering av kommuneplan for Saltdal kommune

Saltdal kommune har en kommuneplan som består av 2 deler, en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen ble vedtatt i kommunestyret den 18.09.03 (sak 45/03) Samfunnsdelen i Saltdal omfatter prioriterte satsningsområder og strategier for utvikling innenfor;

- Oppvekst
- Tjenesteproduksjon med service og kvalitet
- Bosetting/ kultur/ naturlandskap
- BAS – området: Saltdal på akse Bodø – Indre Salten
- Næringsutvikling/ arbeidsplassstilbud lokalt

Planen lå i forrige planperiode opp til revisjon i 2013, men dette ble ikke gjennomført. Kommuneplanens arealdel ble vedtatt i 2009, og ble ikke vurdert til revisjon i forrige planperiode.

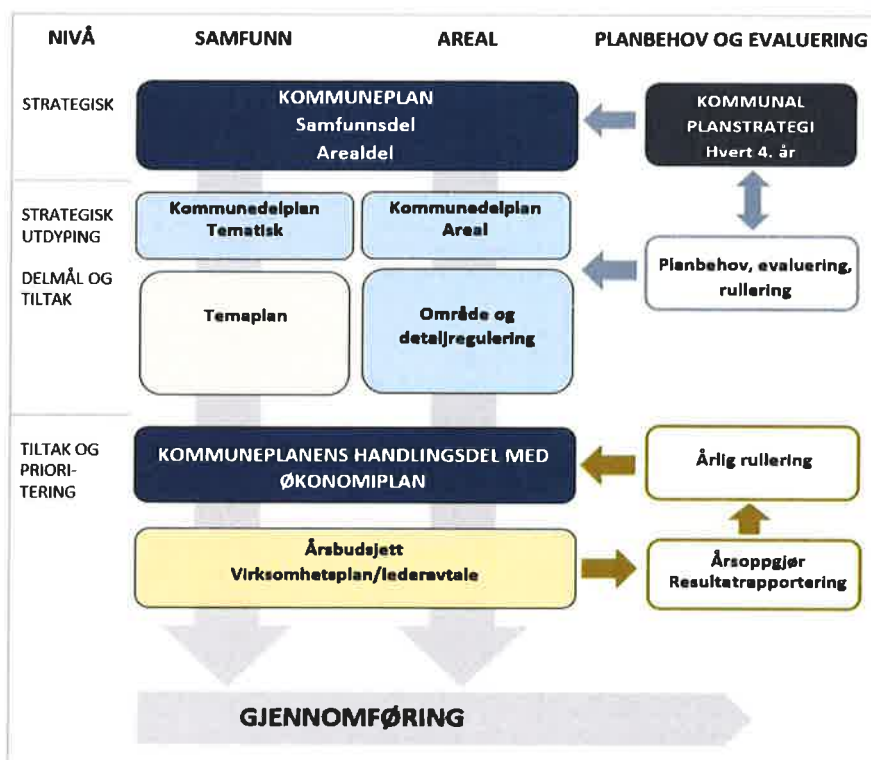
Saltdal kommune har følgende visjon i kommuneplanens samfunnsdel (2003): «**SALTDAL KOMMUNE SKAL VÆRE EN FREMSYNT KOMMUNE FOR BEDRIFTSETBLERING, BOSETTING OG OPPVEKST. SALTDAL KOMMUNE SKAL SNU FLYTTESTRØMMEN OG VISE AT SALTDAL KAN HENGE MED I LOKALE, REGIONALE, NASJONALE OG GLOBALE SAMMENHENGER**»

Til visjonen ligger følgende slagord: «**KOM TIL SALTDAL**»

I dag titulerer gjerne Saltdal kommune seg som «**MULIGHETENES KOMMUNE**»

Kommuneplanens samfunnsdel er i dag 13 år gammel. Med bakgrunn i plan og bygningsloven vil det være behov for å gjøre en omfattende revisjon av kommuneplanen slik at den er i henhold til gjeldende krav og standarder for kommuneplanen. Det er utarbeidet mange del- og temaplaner siden samfunnsdelen ble utarbeidet og vedtatt. Det er nå viktig at samfunnsdelen innrettes og utarbeides slik at den blir strategisk retningsgivende for kommunens plansystem. Plansystemet i kommunen vil da innrettes etter følgende modell:

Fig. 1 Det kommunale plansystemet

Kommunal planstrategi for kommunestyreperioden 2016 – 2019 er vedtatt i kommunestyret 22.06.16 under PS 43/16 - *Kommunal planstrategi for Saltdal kommune 2016 – 2019*

Kommunestyrets enstemmig vedtak sier følgende:

- Kommunal planstrategi for Saltdal kommune vedtas og legges til grunn for planlegging i kommunestyreperioden
- Kommuneplanens samfunnsdel og kommuneplanens arealdel revideres i kommunestyreperioden i henhold til planoppsatt for perioden
- Kommuneplanens samfunnsdel ferdigstilles og legges frem for politisk behandling innen 30. mai 2017

Kommuneplanens samfunnsdel skal sammen med kommuneplanens arealdel synliggjøre og identifisere de langsiktige linjene for utvikling av Saltdal kommune frem mot 2030 og videre inn i fremtiden. I henhold til PBL § 11-2 skal kommuneplanens samfunnsdel ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og for Saltdal kommune som organisasjon. Kommunestyret skal gjennom kommuneplanen formidle de overordnede veivalg for Saltdal kommunes ønskede visjon og utvikling.

Planleggingen kan brytes ned og defineres gjennom 3 hovedspørsmål:

- Hvor står vi?
- Hvor skal vi?
- Hvordan kommer vi dit vi vil?

Noen viktige prinsipper som kan legges til grunn for arbeidet med kommuneplanen er at prosessen skal være enkel, tilpasset kommunens behov, realistisk og innpasset til et rullerende plansystem som arbeider sammen med valgperiodene (fig 1.) For selve utformingen av kommuneplandokumentet er følgende prinsipper fremhevet:

- Kommuneplanen skal være faglig fundert – temakartlegging
- Kommuneplanen skal være folkelig – beskrivelse og vurdering
- Kommuneplanen skal være forutsigbar – planro og med få dispensasjoner
- Kommuneplanen skal være fleksibel – jevnlig revisjoner

Om planprogrammet

Plan- og bygningsloven §4-1 første og andre ledd:

For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet. Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.

Kommuneplaner og reguleringsplaner som kan ha vesentlige innvirkninger for miljø og samfunn skal i henhold til PBL varsle planoppstart. Som grunnlag for planarbeidet utarbeides det et planprogram. Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel vil i henhold til PBL kreve utarbeidelse av et planprogram. Planprogrammet utarbeides i henhold til PBL § 4- 1. Planprogrammet skal i hovedsak redegjøre for:

- Planarbeidets formål
- Planprosessen (frister og deltakere)
- Medvirkning
- Vurderingsalternativer
- Utredningsbehov

Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet. Frist for å gi uttalelse skal være minimum 6 uker. Planprogram for Saltdal kommune fastsettes av kommunestyre.

Føringer og forventninger

Nivå	Retningslinjer - programmer	Midlertidig båndlegging	Bindende arealplaner
Nasjonalt	Nasjonale forventninger Statlige planretningslinjer	Statlig planbestemmelse	Statlig arealplan
Regionalt	Regional planstrategi Regionale planer	Regional planbestemmelse	
Lokalt	Kommunal planstrategi Kommuneplanens samfunnsdel		Kommuneplanens arealdel Områdereguleringsplan Detaljreguleringsplan

Plan og bygningslovens § 1.1 sier at den kommunale planleggingen skal bidra til en samordning av statlige og regionale oppgaver med de kommunale. I punktene under fremgår noen av de viktigste føringene for planarbeidet.

NASJONALE FØRINGER OG FORVENTNINGER

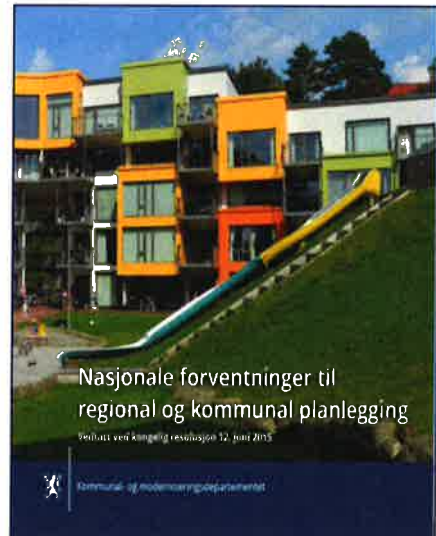
Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (PBL § 6-1) blir utarbeidet hver 4 år. Gjeldende forventningsdokument ble vedtatt ved kongelig resolusjon den 12. juni 2015. Nasjonal politikk synliggjøres gjennom forventningene og gir føringer for den kommunale planstrategien i perioden. Delpunktene i det nasjonale forventningsdokumentet:

- Gode og effektive planprosesser
- Bærekraftig areal – og samfunnsutvikling
- Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder

Kommunen skal følge opp de nasjonale forventningene etter PBL. I tillegg til overnevnte foreligger gjeldende lovverk og andre statlige krav og føringer som ikke er tatt med i de nasjonale forventningene.

Sentralt lovverk (ikke uttømmende)

- Lov om Folkehelse
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling
- Lov om forvaltning av naturens mangfold
- Lov om friluftslivet
- Lov om jord
- Lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom
- Lov om kulturminner
- Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret
- Lov om skogbruk
- Lov om vern mot forurensning og avfall
- Lov om vassdrag og grunnvann.

REGIONALE FØRINGER OG FORVENTNINGER

I Nordland Legger fylkesmannen vekt på følgende prioriterte områder:

- Kommunene må ha et fungerende plansystem. Kommuner som mangler eller har en utdatert samfunnsdel bør prioritere dette.
- Samfunnsikkerhet med helhetlig ROS – analyse og overordnet beredskapsplan
- Klarlegge folkehelseutfordringene i kommunen
- Vektlegge jordvernet, kulturlandskapet og økt verdiskapning i landbruket
- Ta hensyn til nye bestemmelser for bygging i strandsonen
- Vekt på samordnet areal – og transport med styrking av byer og tettsteder og redusere avhengigheten av bil
- Barn – og unge og universell utforming
- Interkommunalt samarbeid etter behov knyttet til kystzone, fjellområder, mineralutvinning, bo og arbeidsregioner.

Øvrige viktige planer og føringer:

Regional planstrategi for Nordland 2016 – 2020

Med følgende temainndeling:

- Regional utvikling i Nordland
- Demografi og samfunnsutvikling
- Levekår, helse og levevaner
- Miljø og bærekraftig utvikling
- Areal og infrastruktur, natur- og friluftsområder
- Næring
- Utdanning og forskning
- Kultur
- Samferdsel

Fylkesplan for Nordland 2013 – 2025 Regional plan

Andre regionale planer og strategier med relevans (et lite utvalg):

- Regional plan for landbruk
- Regional plan - Klima- og miljø
- Regional Transportplan Nordland
- Medvirkningspolitisk plan – deltakelse og medvirkning for alle.
- Industristrategi for Nordland
- Saltenstrategier 2016 - 2020

LOKALE FØRINGER OG FORVENTNINGER

Kommuneplanen - herunder;

- A. Kommuneplan for Saltdal «Kom til Saltdal» Strategisk plan 2003 – 2013
- B. Arealdel

Andre overordnede planer / dokumenter:

Kommuneplanens handlingsprogram og økonomiplan

Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

Beredskapsplan

Kommunedelplaner

Med utgangspunkt i den kommunale planstrategien er følgende kommunedelplaner tatt med

- Kommunedelplan Rognan Sentrum
- Kommunedelplan Røkland
- Interkommunalt plansamarbeid Skjerstadfjorden

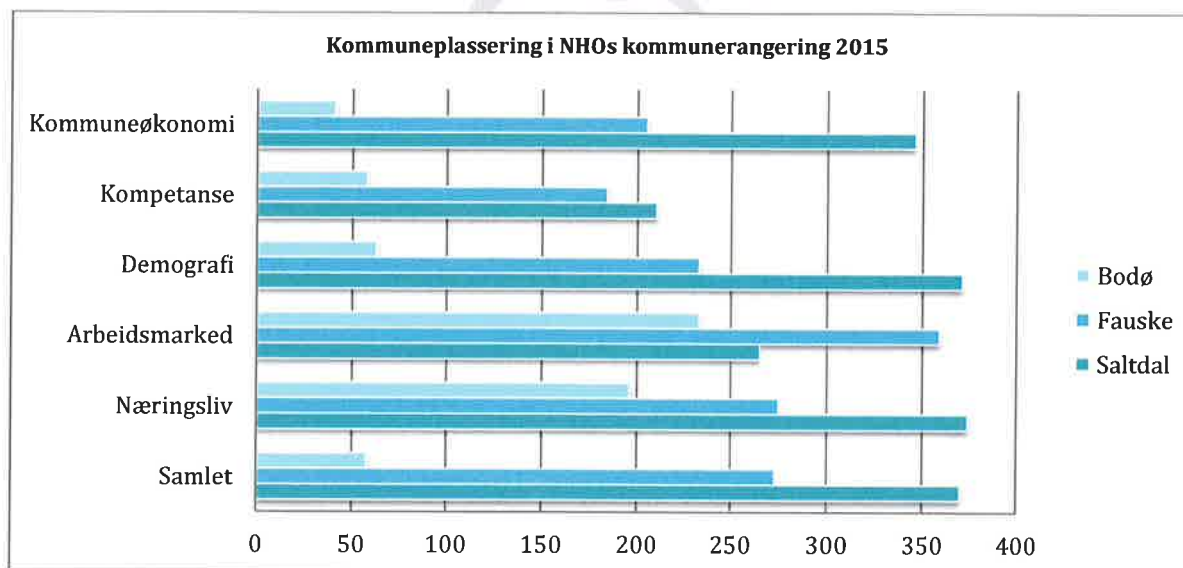
Øvrige tema- og sektorplaner i henhold til kommunal planstrategi

Annet:

Kommunal planstrategi for Saltdal kommune 2016 - 2019

Saltdal kommune – kort om sentrale utviklingstrekk 2016

NHO utfører en årlig rangering av alle norske kommuner etter attraktivitet og vekstkraft på grunnlag av 22 måleindikatorer på fem områder; næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommuneøkonomi. De siste tallene er fra 2014 og utgjør tallene presentert i «kommune NM 2015». Saltdal kommune har samlet sett falt 23 plasser på NHOs kommunebarometeret fra 2009 – 2015, og ligger nå rangert som kommune nr. 370 i landet.

Det er utarbeidet et kunnskapsgrunnlagsdokument for Saltdal kommune som søker å beskrive relevante talldata som er aktuelle for utarbeidelse av kommuneplanen. Kunnskapsgrunnlaget vil bearbeides og spisses opp mot arbeidet med kommuneplanen. I et kort utdrag kan følgende utfordringsbilde gis til noen sentrale punkter (talldata er hentet fra SSB og kommuneprofilen.no):

Befolkningstall og demografi

Nåværende befolkning: Befolkningstallet for Saltdal har hatt en nedgang de siste 14 år – i sum 163 personer. I 2016 er det registrert en nedgang i folketall på 34 personer fra 2015. Folketall registrert for 1. januar 2016 var på 4700 personer. Selv om de nye tallene over er forholdsvis stabile, har Saltdal jevnt over hatt et negativt fødselsoverskudd fra år 2002. Kommunen hadde fødselsoverskudd i 2015.

Demografisk utvikling: Beregnet prognose for MMMM – referansealternativet fra SSB, viser for perioden 2016 – 2040 at sammensatt aldersgruppe fra 0 – 5 år vil få en nedgang på 23,2 prosent som tilsvarer 59 små barn. Denne reduksjonen i aldersgruppe vil ha stor betydning for fremtidige barnehage tilbud i kommunen. Nedgangen i aldersgruppen 6 – 12 år er på 87 barn eller 23,6 prosent. Omregnet i skoleklasser vil dette være et samlet antall som tilsvarer rundt 4 skoleklasser. Ungdomsskolene vil få en reduksjon i elevmassen 13 – 15 år på 11 elever eller en nedgang på 7,7 prosent. Aldersgruppen som representerer ungdom i alder for videregående skole vil reduseres med 37 personer eller en nedgang på 16,4 prosent.

Aldersgruppen 20 – 44 år vil gå ned med 71 personer eller 5,5 prosent. Denne gruppen er bredt sammensatt av de som tar videre utdanning, og de som får sin første jobb etter endt utdanning. Her vil det være et antall som drar ut av kommunen for studier. I tillegg representerer denne gruppen småbarnsforeldrene i kommunen. Her representeres også de som har høy yrkesaktivitet. Aldersgruppen 45 – 66 vil få en reduksjon på 387 personer eller 26 prosent. Denne gruppen representerer i stor grad de som har fortsatt høy yrkesaktivitet. Yrkesaktiviteten vil kunne påregnes å være regressivt nedadgående i forhold til økende alder. Det vil bli en økning i aldersgruppen 67 – 79 år (12,7 prosent). Denne aldersgruppen består av pensjonister. Den største økningen vil bli i aldersgruppen 80 – 89 år. I denne aldersgruppen vil det foreligge en økning på 107,4 prosent. Dette medfører et økt behov for omsorgsboliger og sykehjemsplasser, i tillegg vokser gruppen med personer 90+ fra 56 personer i 2016 til 124 personer i 2040 en prosentvis økning på 121,4 %.

Forsørgerbyrde

Forsørgerbyrden for eldre er forholdet mellom antall eldre personer i «yrkespassiv» alder (67 år og over) og yrkesaktiv alder (20-66 år). Forsørgerbyrden viser antallet yrkespassive eldre personer bak hver yrkesaktiv person, forutsatt at alle personer 20 – 66 år er yrkesaktive og at ingen over 67 er arbeidsaktive. For Saltdal er 3,3 personer per person over 67 år i 2015. I 2025 er dette forholdet 2,3, og i 2040 viser framskrivningstallene fra SSB (MMMM) et tall på 1,8.

Folkehelse

Fra kartlegging av folkehelseutfordringene for 2015 kan følgende punkter gjengis (ikke uttømmende i forhold til kartleggingen)

- 29 % Av elevene fullfører ikke videregående skole. Høyt fravær. Flest gutter på praktiske fag dropper ut. Mange skoleungdommer bor på hybel
- Sosiale ulikheter i helse- levekårsutsatte barn og unge. Høy andel fosterhjemsbarn

Generelle trekk frem mot 2020:
Veksten i folketall blir lav i årene framover.

Antallet elever vokser litt raskere enn i normalkommunen de neste årene.

Det er ventet en liten økning i antallet gamle over 80 år, omtrent som ellers i landet.

Vi forventer at korrigert netto driftsresultat nasjonalt vil falle i årene framover, siden det i 2015 og 2016 ser ut til å være på særlig høye nivåer. I Saltdal venter vi et driftsresultat i 2020 rundt null. Det vil være et svakt driftsresultat.

Ved utgangen av økonomiplanperioden er Saltdal blant dem som har størst risiko for å ha et oppsamlet underskudd.

Kostnadsnivået innen de viktigste sektorene, justert for utgiftsbehovet, er litt over normalen i Kommune-Norge.

Beregningene av korrigert inntektsnivå viser at Saltdal ligger litt under landsgjennomsnittet

Kommunal Rapport - Fremtidsbarometeret 2016 - 2020

- Sosiale medier og mobbing. 5 % av 10. klassinger blir mobbet
- Høy andel uførepensjonerte < 45 år og flere unge som trenger hjelp til å komme seg ut i arbeidsmarkedet. 4,7 %.
- Økende sykefravær i kommuneorganisasjonen 2014: 8,3 %. I 2010 var sykefraværet 6,5 %
- Eldre skolebygninger med dårlig ventilasjonsanlegg. Andre arbeidsplasser kan ha dårlig innneklima
- Sikring av gang- og sykkelveier slik at flere kan forflytte seg ved beina eller sykkelen. Utfordring er økende inaktivitet og farlige trafikksituasjoner ved skolene
- Fallulykker hos eldre- fallfaren er størst i hjemmet og i sykehjemmet.
- Økende inaktivitet i befolkningen, ved økende alder synker aktiviteten.
 - 6 år: 50 %
 - 9 år: 40 %
 - 15 år: 30 % (bruker 44 timer per uke fremfor en skjerm)
 - Voksne som er fysisk aktive i minst 30 min per dag: 25 %
- Diabetesforekomsten er høyere enn landsgjennomsnittet, ca. 2-300 personer i Saltdal
- Andel med psykiske lidelser og symptomer i aldere 15-29 år er større enn landsgjennomsnittet. 169 per 1000 beboer mot 137 på landsbasis

Flyttemønster

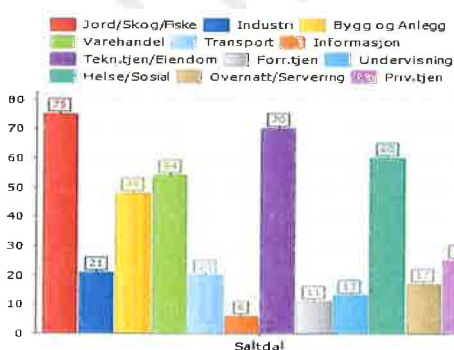
I 2015 var det 298 innflyttere til Saltdal mot 339 utflyttere, noe som gir en netto utflytting på 41. I 2014 var innflytting til kommunen 307 mot en utflytting på 264 – en netto innflytting på 43. Over siste 6 år har nettotall for flytting ligget forholdsvis jevnt med lite utslag den ene eller andre veien. I snitt for de siste 6 år har det vært en positiv netto innflytting. Innad i kommunen har det vært bevegelse i forhold til folketall fordelt på grunnkretsene i kommunen. Størst økning i folketall i grunnkrets er til Saltnes og Rognan sentrum. Saltnes har gått fra 322 personer registrert i 2006 til 368 personer i 2016 (+46) Rognan sentrum har gått fra 668 registrerte personer i 2006 til 707 personer i 2016 (+39) Grunnkretsene som har en reduksjon i befolkning er Junkerdal som i 2006 hadde 101 registrerte personer mot 70 i 2016 (-31) Fiskvågmo grunnkrets hadde 600 personer registrert i 2006 mot 577 i 2016 (-23). Røklund grunnkrets hadde 265 personer i 2006 mot 242 personer i 2016 (-23)

Innvandring

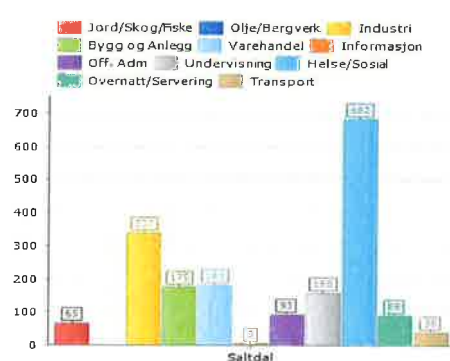
I 2000 hadde Saltdal 4887 innbyggere, der 137 av disse var innvandrere. Andel av befolkningen 2,8 %. I 2016 er Saltdal befolkning på 4700 innbyggere, av disse har 393 innvandringsbakgrunn. Andel av befolkning 8,4 %. Antall innvandrere fordeler seg i 2016 med hovedvekt på Europa (unntatt Tyrkia) med 47,4 %, Afrika med 27,4 % og Asia (med Tyrkia) 21,2 %

Næringsstruktur

Fordeling av bedrifter ut fra næring i Saltdal i 2015

Fordeling av ansatte ut fra utvalgte næringer i Saltdal i 2015

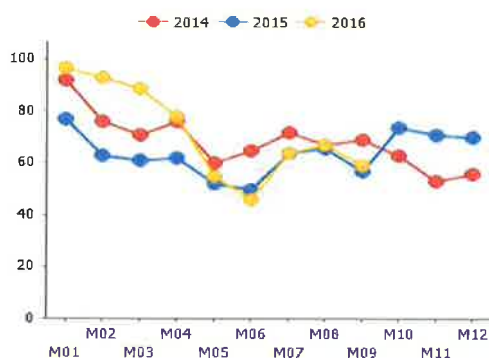
Saltdal kommune har i 2015 høyest antall bedrifter i utvalgte næringsområde innen Jord/skogbruk/fiske og Tekniske tjenester/eiendom. Antall ansatte i kommunen er i utvalgte næringsområder høyest innen Helse og sosial og industri.

Kilde: Kommuneprofilen / SSB

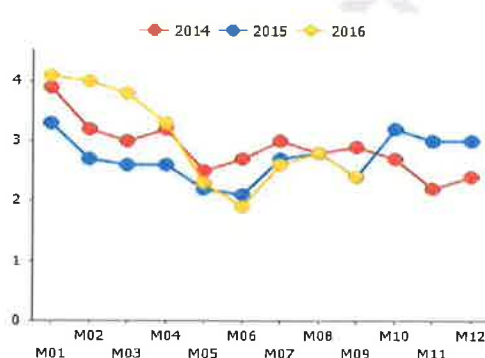
Arbeidsledighet

Arbeidsledigheten for Saltdal kommune har ligget på et forholdsvis jevnt nivå i perioden 2008 – 2015. Av nyere tall vises følgende:

Arbeidsledighetsutvikling Saltdal 2014 - 2016 - antall ledige

Arbeidsledighetsutvikling i saltdal kommune 2014 - 2016 i %

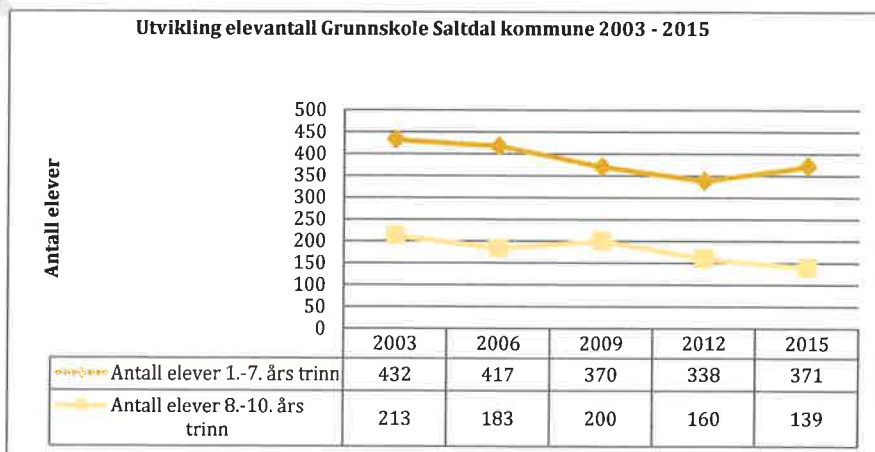
Arbeidsledigheten kan fortsatt betegnes å være på et jevnt nivå tallene fra 2016 lå ved årets begynnelse høyere enn foregående år for så å falle i løpet av året til å ligge på et lavere nivå enn årene 2014 – 2015 i perioden juni – september 2016.

Kilde: Kommuneprofilen/ SSB

Barnehage og skole

Saltdal kommune har 3 grunnskoler; Røkland skole, Rognan barneskole og Rognan ungdomsskole. I 2003 hadde Saltdal kommune et samlet antall elever 1 – 7 trinn på 432, i 2015 er samlet elevtall for 1 – 7 trinn 371 elever. Dette tilsvarer en reduksjon i elevtallet på 61 elever som tilsvarer en nedgang på 14,1 % over en 12 – årsperiode. Elevtallet for 8 – 10 trinn i Saltdal var i 2003 på 213 elever i 2015 var det registrerte antallet elever 139, som tilsvarer en reduksjon i elevtallet på 74 elever som tilsvarer en prosentvis nedgang på 34,7 i sammen periode. Antall grunnskoleelever vil ligge stabilt i planstrategiperioden men vil synke frem mot 2030.

Fremskrevne tall for befolkningsutvikling viser for perioden 2016 – 2040 (MMMM – referansealternativet) at sammensatt aldersgruppe fra 0 – 5 år vil få en nedgang på 23,2 prosent som tilsvarer 59 små barn. Denne reduksjonen i aldersgruppe vil ha stor betydning for fremtidige barnehage tilbud i kommunen. Nedgangen i aldersgruppen 6 – 12 år er på 87 barn eller

23,6 prosent. Omregnet i skoleklasser vil dette være et samlet antall som tilsvarer rundt 4 skoleklasser. Ungdomsskolene vil få en reduksjon i elevmassen 13 – 15 år på 11 elever eller en nedgang på 7,7 prosent. Aldersgruppen som representerer ungdom i alder for videregående skole vil reduseres med 37 personer eller en nedgang på 16,4 prosent.

Samferdsel og kommunikasjon

Bredbånd per 100 innbyggere i Saltdal kommune 89,5 %

Offentlige veier etter type – og private veier i Saltdal 2014:

- Offentlig vei i alt 277 km
- Europavei/ riksvei 105 km
- Fylkesvei 57 km
- Kommunal vei 115 km
- Private veier 226 km.

Pendling:

Saltdal kommune hadde i 2010:

2317 sysselsatte med bosted i kommunen.
 451 pendlere ut av kommunen
 269 pendlere inn til kommunen
 2135 sysselsatte med arbeidssted i kommunen
 -182 i Pendlingsbalanse (inn-pendlere minus ut-pendlere)

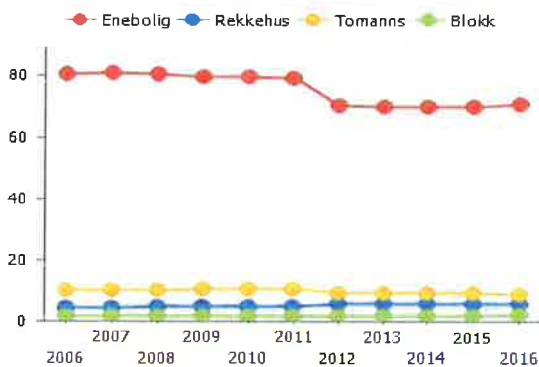
Saltdal kommune hadde i 2015:

2233 sysselsatte med bosted i kommunen.
 415 pendlere ut av kommunen
 250 pendlere inn til kommunen
 2068 sysselsatte med arbeidssted i kommunen
 -165 i Pendlingsbalanse (inn-pendlere minus ut-pendlere)

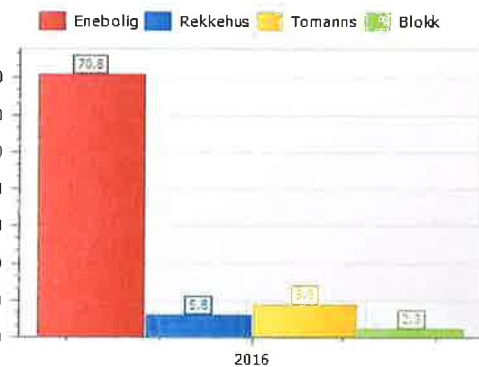
Flest av pendlere ut av kommunen arbeider på Fauske eller i Bodø. Pendlingsbalansen for 2015 er det laveste tallet på 16 år i henhold til tall fra SSB / Kommuneprofilen.

Boligutvikling

Andel boliger etter type 2006 - 2016 i %

Andel boliger etter type 2016 i %

Saltdal kommune har i 2016 en boligmasse som består av 70,8 % eneboliger.

Prisutvikling på boliger i Saltdal kommune viser i henhold til kommuneprofilen/SSB gjennomsnittlig pris per solgte boligeiendom i 1000 kr. I Saltdal var gjennomsnittlig pris i 2000 680.000,- per 2015 er gjennomsnittlig salgspris 1 632 000,-

Arealbruk

Saltdal har en betydelig andel vernet areal i kommunen. Samlet kommuneareal er på 2216 km². Av dette utgjør vernet areal 1413,77 km² – 64 %

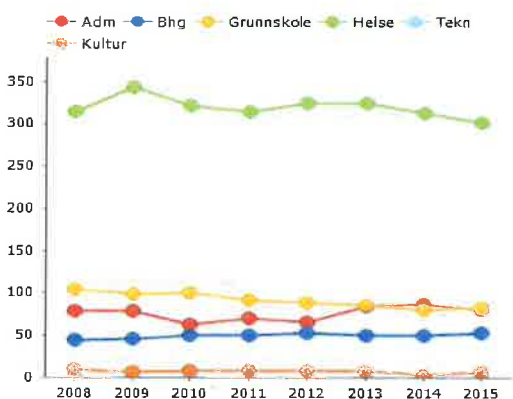
I 2015 er areal fordelt i:

- Boligbebyggelse 1,80 km²
- Fritidsbebyggelse utgjør 0,94 km².
- Næringsarealene utgjør 1,07 km²
- Jordbruksarealene er på 14,01 km²

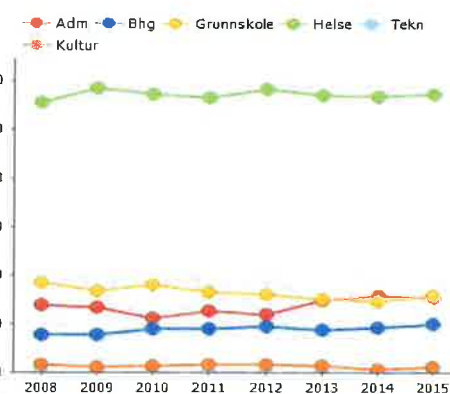
De største arealene utgjøres av Skog og åpen fastmark på henholdsvis 519,98 km² og 1227,51 km².

Tjenester

Andel årsverk i kommunal sektor i Saltdal fordelt på virksomhetsområde 2008 - 2016

Andel årsverk i kommunal sektor i Saltdal fordelt på virksomhetsområde i % 2008 - 2016

Saltdal kommune har en høy andel ansatte i kommunal sektor som arbeider innen virksomhetsområdet Helse og Omsorg.

Hovedtema med sentrale spørsmåls- og problemstillinger

Med bakgrunn i temaavklaring i Saltdal kommunes planstrategi 2016 – 2019², samt administrative og politiske arbeidsmøter i september 2016, er følgende hovedtema lagt inn som satsningsområder til videre drøfting i kommuneplanarbeidet. Kommuneplanens samfunnsdel skal da utdype nærmere om planens rolle og funksjon i henhold til valgte tema. Herunder defineres mål og strategier for planperioden. I dette ligger også føringer for videre arbeid med arealdelen.

Befolkningsutvikling og demografi

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB 2016) viser en prognose for Saltdal kommune der folketallet vil få en svak nedgang frem mot 2030. Denne prognosen er basert på alternativ for middels nasjonal vekst (MMMM). Beregnet folketall for Saltdal kommune pr inngang 2016 4700 innbyggere. Den demografiske utviklingen forteller at andelen eldre i befolkningen øker, samtidig med at antall innbyggere i yrkesaktiv alder reduseres.

² Tallgrunnlaget i den kommunale planstrategien er oppdatert ut fra nye befolkningsframskrivninger fra SSB i 2016

Tall fra SSB/PANDA viser at Forsørgerbyrden³ for Saltdal kommune var på 4,53 i 2005 – i 2028 vil samme tall være redusert til 2,57.

Det er her viktig å understreke at selv om kommunen får betydelig flere eldre innbyggere, så vil dette også i stor grad være en frisk og ressurskraftig del av befolkningen.

Saltdal fikk vedtatt kommunens boligpolitiske plan i 2015. Planen søker å synliggjøre at Saltdal ønsker å arbeide strukturert og aktivt med å være ”mulighetenes kommune” – også på boligmarkedet gjennom at kommunen skal disponere boliger og tilrettelegge for bygging ut fra fremtidige behov.

Det er viktig at Saltdal kommune har en offensiv holdning til og legger til rette for økt boligbygging og tilflytting til kommunen. Attraktive områder for boligbygging vil være med på stimulere til økt bosetting, og i denne sammenheng er fokus på områder i Rognan området særlig aktuelt. Saltdal kommune bør til enhver tid ha ferdig kommunalt regulerte boligområder i nærheten av sentrum, mens det i dag knapt er noen ledige tomter igjen. Det er en målsetting å få økt tilflytting gjennom å ha attraktive, byggeklare tomter. Dette er også omtalt i vedtatt bolig politisk plan, der «Bruk av områderegulering for å sikre større, mer helhetlige og bedre lokaliserte boligområder» er tatt inn som et tiltak.

Overordnet utfordring – hvordan legge til rette for en økning i folketallet i Saltdal?

Aktuelle problemstillinger til kommuneplanen:

Hvilken målsetting skal vi ha for folketallet i Saltdal?

Hvordan legge til rette spesielt for å tiltrekke og beholde unge familier i Saltdal?

Hvordan tilrettelegge for økt boligbygging og et bredere tilbud på leieboligmarkedet?

Verdiskaping og Næringsutvikling

Saltdal kommune har et allsidig og rikt næringsliv, der det ligger mange muligheter for en videre positiv utvikling innen de ulike næringsområdene. Innen privat virksomhet er industri størst, og Saltdal kommune er en stor industrikommune sett i forhold til folketallet. Samlet har industrien i Saltdal hatt en vekst innenfor næringen etter år 2000. Veksten skyldes i hovedsak at allerede eksisterende bedrifter har vokst, og denne veksten har vært større enn øvrig reduksjon pga. nedleggelse av andre enkeltbedrifter. Saltdal kommune har bidratt i denne utviklingen med bl.a. utbygging av infrastruktur ut fra bedriftenes behov. Det er viktig med et videre fokus også i årene framover med tilrettelegging for opprettholdelse og utvikling av eksisterende virksomheter. I tillegg må det satses på etablering av nye virksomheter og fremme Saltdal som et godt etableringssted, både innen industri og andre næringsområder. Saltdal kommune har styrket sin satsning på næringsutvikling generelt ved etablering av Saltdal Utvikling KF i 2015.

Antall sysselsatte i Saltdal var pr. 2015 klart størst innenfor helse og sosiale tjenester/tilbud. (682 personer) Deretter følger Industri med 337 personer og Varehandel med 181 ansatte. Bygg og anlegg har registrert 175 ansatte i Saltdal i 2015⁴

Både næringsliv og kommunen som organisasjon har felles utfordringer i forhold til rekruttering av fagkompetanse. En felles tilnærming til strategier for rekruttering, lærlingeplasser, innovasjon og gode etableringsforhold for småbarnsfamilier vil kunne bidra til en helhetlig utvikling av arbeidslivet i kommunen. Saltdal kommune har full barnehagedekning.

For å skape vekst og velferd i kommunen vil det være viktig å være en proaktiv kommune med arbeidsplasser og gode boligtilbud for alle innbyggerne. Tilrettelegging og utvikling av arbeidsplasser vil være et bredt ansvar for mange ulike aktører i kommunen. Kommunen vil her ha en overbyggende rolle som premissgivende forvaltningsorgan gjennom blant annet veiledning, tilrettelegging av infrastruktur og attraktive boområder og tomter.

³ Forsørgerbyrden er antallet innbyggere mellom 19 – 67 år delt på antall innbyggere 68-⁺. Forsørgerbyrden sier noe om hvor mange det er i yrkesaktiv alder til å ivareta de eldre.

⁴ Tall fra Kommuneprofilen 2016

Aktuelle problemstillinger til kommuneplanen:

Hvordan tilrettelegge for å beholde og videreutvikle eksisterende bedrifter?

Hvordan tilrettelegge for nyetableringer?

På hvilken måte kan kommunen tilrettelegge for verdiskaping og vekst i antall arbeidsplasser?

Helse, livskvalitet og trygt oppvekstmiljø

Samhandlingsreformen har gitt et økt press på kommunens helse og omsorgstjenester og utfordrer kommunens tjenestestruktur. Samhandlingsreformen fremmer økte krav til kompetanseutvikling, spesialisering og omstilling overfor pasientgrupper som tidligere mottok behandling av spesialisthelsetjenesten. Stortingsmelding 26 «Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet» beskriver videre et utfordringsbilde som Saltdal kommune må ta til følge i prioritering og planlegging:

- Helse og omsorgstjenester skal utvikles sammen med pasienter, brukere og pårørende
- Det vil bli et økende antall brukere med mer sammensatte og komplekse behov
- Det vil bli mer utfordrende å rekruttere helsepersonell
- Det vil bli mer utfordrende å rekruttere helsepersonell med videreutdanning og spesialisering til arbeid i sykehjem og hjemmetjeneste
- utfordringer i forhold til samarbeid og kompetansedeling må imøtekommes
- Det vil bli en stadig voksende forsørgerbyrde (flere eldre)
- Det vil bli et økende antall brukere med sammensatte og samtidige utfordringer innen rus og psykisk helse

I tillegg har regjeringen gjennom «Omsorg 2020» og Meld. St 19 (2014 – 2015) Folkehelsemeldingen - mestring og muligheter gitt kommunen førende dokumenter som skal bidra til langsiktighet gjennom å styrke kapasitet, kompetanse og kvalitet i helse og omsorgstjenestene. Dette er grunnlagsmateriale for kommunen i planlegging, utvikling og drift (strategier og tiltak) av helse og omsorgssektoren.

Velferdsteknologi og tjenesteinnovasjon vil være et viktig satsningsområde for helse og omsorgstjenestene i kommunen. I henhold til nasjonalt program for utvikling og implementering velferdsteknologi skal dette integreres i tjenestene innen 2020. Saltdal kommune har gamle og utdaterte systemer som må skiftes ut. Institusjonsplasser og omsorgsboliger vil ut fra den demografiske utviklingen bli et viktig utfordringsområde i årene som kommer og bør stå sentralt i kommunes planlegging av tjenestetilbud («den fremtidige omsorgstrappen») – herunder; kartlegging, omfang, plassering, utforming og økonomi.

Folkehelse er et viktig satsningsområde i Saltdal, og skal være en gjennomgående rød tråd i alt planarbeid. Det arbeides aktivt og bredt med ulike folkehelseutfordringer og tiltak. Gjennom forskrift om oversikt over folkehelsen er Saltdal kommune forpliktet til å ha en oversikt over folkehelsestilstanden. Folkehelseforskriften skal bidra til samordning og standardisering av arbeid med oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne.

Folkehelseloven bygger på følgende prinsipper;

- Utjevning av sosiale ulikheter
- Helse i alt vi gjør
- Bærekraftig utvikling
- Føre-var prinsippet
- medvirkning

Andre punkter fra Folkehelsebarometeret:

- o Andelen med videregående eller høyere utdanning er lavere enn landsnivået (2015)
- o Kommunen er ikke entydig forskjellig fra landet som helhet når det gjelder andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt. Lav inntekt defineres her som under 60 % av nasjonal medianinntekt.(2015 og 2016)

- Andelen 5.-klassinger som er på laveste mestringsnivå i regning er ikke entydig forskjellig fra landsnivået (2015)
- Andelen 10-klassinger som trives på skolen er ikke entydig forskjellig fra landet som helhet. Kommuneverdien kan imidlertid skjule stor variasjon mellom skoler. Tallene er hentet fra elevundersøkelsen (2016)
- Frafall et i videregående skole er ikke entydig forskjellig fra landsnivå. I tabell fremgår frafall i kommunen ut fra variasjon i foreldrenes utdanningsnivå. Frafall er en viktig folkehelseutfordring i hele landet (2016)
- Ungdataundersøkelsen er ikke gjennomført i perioden e 2012 – 2014, eller det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på andelen ungdomskolelever som er fysisk inaktive (2016)
- Andelen med overvekt inkludert fedme, ser ut til å være høyere enn i landet som helhet, vurdert etter resultater fra nettbasert sesjon 1 for gutter og jenter (17 år) (2016)

I løpet av de siste tiårene har innvandringen til Norge økt i betydelig omfang. Sammensetningen av innvandrere til Norge endres raskt. Denne demografiske utviklingen gir muligheter, men også store utfordringer. Kommunal organisering av introduksjonsordning, overgang til arbeid og utdanning, boligtilgang og kommunalt tjenestetilbud vil være viktige tema i kommunens planlegging for en mangfoldig befolkning.

Saltdal kommune har et bredt og levende kulturliv med stort engasjement. Båtbyggertradisjon, kulturskole, sang, musikk, håndverk, bygg - og mattradisjoner står sterkt blant befolkningen. Bygdas historie og kulturarv skaper en identitet, hvem Saltdalingen er. Kulturbygda Saltdal har i de senere år fått flere «flaggskip» med blant annet Blåfrostfestivalen og Adde Zetterquist kunstgalleri. Slipen Scene skal utvikles til bygdas nye signaturbygg for kultur ut fra vedtak i kommunestyre sak 17/16. Saltdal kommune har i 2016 fått tilskuddsmidler for utarbeidelse av en Kulturminneplan.

Overordnet mål for Saltdal kommune må være at Folkehelse skal gå som en rød tråd i alle delplaner og temaplaner

Aktuelle problemstillinger til kommuneplanen:

Hvordan sikre tilfredsstillende standard dekningsgrads på de kommunale velferdstjenestene som også er innenfor det økonomiske handlingsrommet?

Hvordan sikre god kompetanse og rekruttering?

På hvilken måte kan Saltdal kommune forebygge psykisk uhelse for sine innbyggere?

På hvilken måte kan Saltdal kommune forebygge rusrelaterte utfordringer i ungdomsmiljøene?

Hvordan ivareta og videreutvikle det gode og frivillige arbeidet?

Hvordan jobber vi for å være en ledende kulturkommune i Nordland?

Hvordan videreutvikle og opprettholde det gode oppvekstmiljøet?

Samferdsel og infrastruktur

Saltdal kommune har allerede gode kommunikasjoner innen samferdsel der stat og fylke har ansvar. E6 og jernbanen (med tre togstopp) går gjennom hele kommunen, Rv 77 binder oss sammen med Sverige, Fv 812 til kystriksveien (Fv 17), og det er bare 9 mil til Bodø lufthavn. Hovedutfordringen på veistrekningene i Saltdal er bygging av Tjernfjelltunnelen på Rv77 (igangsatt, ferdigstilles 2019), utbedring E6 Sørelva- Borkamo (må gjennomføres i første del av NTP 2018-2029) og utbedring av delstrekning på Fv 812 ved Skar (del av samarbeidsprosjekt med Beiarn og Bodø).

Innen jernbane er lokalt videre utvikling av Saltenpendelen av svært stor betydning. Dette togtilbudet har vært en suksess siden oppstarten, og det er grunnlag for en betydelig økt bruk dersom det legges til rette for flere

togavganger. Dette krever at det bygges tre nye kryssingsspor (Setså, Valnesfjord og Støver) og at planlagt innføring av ERTMS-systemet etableres parallelt med dette.

Saltdal kommune må være en aktiv pådriver for å medvirke til at både veiprosjektene og utviklingen av Saltenpendelen blir prioritert og realisert.

Saltdal kommune har hovedansvaret for å drifte og vedlikeholde 110 km med vei, med tilhørende grøfter og stikkrenner. I tillegg til ca. 14 km med gang/sykkelveg og ca. 46 000 m² andre trafikk- og parkeringsarealer. Det er også store utfordringer og kostnader når det gjelder rassikring av flere fjellskjæringer og skråninger, spesielt langs gamle E-6 og i Brønslia på tidligere Fylkesveg. Kommunen har også ca. 1 500 gateløys, der mye er dårlig og trenger utskiftning.

Det er et stort etterslep på vegnettet i Saltdal, og dette øker fortsatt grunnet for lave budsjetter til vegvedlikehold og investeringer. Det er et sterkt behov for en forpliktende Hovedplan veg for å kunne redusere vedlikeholdsetterslepet og få oppgradert vegstandarden i kommunen. Det er også behov for at farlige fjellskjæringer, rasområder og rassikring blir vurdert med tanke på fremtidig drift og kostnader.

Saltdal kommune har 13 kommunale bruer med meget varierende tilstand.

Aktuelle problemstillinger til kommuneplanen:

Hvilke behov har næringslivet for bedring av infrastruktur?

Hvordan kan man bidra med å tilrettelegge bedre på dette området?

Hvordan tilrettelegge for bedre infrastruktur for befolkningen i Saltdal generelt?

Hvordan tilrettelegge for å styrke attraktiviteten i kommunesenteret Rognan?

Hvordan skal Rognan sentrum fremstå i fremtiden?

Hvordan vil vi at kollektivtrafikken skal se ut?

Hva er behovet for kollektivtransport? (Saltenpendelen, Rana, Internt osv.)

Hvordan skal Saltdal kommune fremstå som attraktiv turistdestinasjon?

Hvordan skal Saltdal kommune møte innbyggernes krav til teknologisk utvikling?

Klima, miljø og arealforvaltning

Forbrukersamfunnet slik det er i dag legger stadig større beslag på våre naturressurser. Økosystemer er i endring og der negativ utvikling forsterkes årlig økende avfallsmengder og utslipp av klimaskadelige gasser.

Fylkestinget i Nordland har i sin regionale plan for klimautfordringer i Nordland en mangeårig visjon om at Nordland skal bli et av de fremste miljøfylkene i Europa ut fra prinsipp om bærekraftig utvikling. For regionen ble «Regional klimaplan – klimautfordringer i Nordland» vedtatt i 2011.

Prinsipper for bærekraftig utvikling som skal realiseres i et 20 – 50 års perspektiv:

- Globalt ansvar
- Langsiktig tidsperspektiv
- Helhetssyn og tverrsektoriell tenking
- Medvirkning for å sikre nedenfra -og opp-perspektiver
- Økt kunnskap om samspill i naturen

Planlegging i et langsiktig og bærekraftig perspektiv vil være avgjørende for å imøtekomme krav og anslått utvikling for Saltdal kommune i forhold til klima og miljø. De nasjonale forventningene retter særlig fokus på dette. De klimatiske endringene som følger av global oppvarming vil gi betydelige utfordringer som kommunen må forberede seg på og tilpasse seg til. De store klimautfordringene ligger litt frem i tid, men samtidig ser vi i dag konturene av en fremtid der vi får høyere gjennomsnittstemperatur, mer nedbør og ekstremvær.

Aktuelle problemstillinger til kommuneplanen:

På hvilken måte kan Saltdal kommune tilpasse seg klimautfordringer og planlegge for en framtid som er bærekraftig for samfunnet?

Hva vil være bærekraftig arealbruk?

Hvordan gjøre Saltdal til en mer grønn kommune? (blant annet i forhold til innkjøp)

Saltdal kommune som organisasjon

I KS «Stolt og Unik» Arbeidsgiverstrategi mot 2020 presenteres hva som kjennetegner kommunesektoren som organisasjon. En åpen folkestyrt organisasjon skal utvikle og levere tjenester i samspillet mellom politikk og administrasjon. Kommunesektoren har to hovedutfordringer:

- Evnen til å rekruttere, utvikle og beholde medarbeider
- Evnen til utvikling og nyskaping

Saltdal kommune står overfor betydelige kompetanse og rekrutteringsbehov i årene som kommer. Kommunen vil her være i konkurranse med andre kommuner og private bedrifter. Etterspørsel etter kvalifisert personell vil gi betydelige utfordringer. Kommunen må være konkurransedyktig på arbeids- og lærlingeplasser, lønnsvilkår, fagmiljø, velferds – og fritidstilbud, skole, barnehage og folkehelse. Kommunens ansatte er også kommunens fremste ressurs. Kompetanseutvikling og opplæringstiltak vil være viktige virkemidler for å beholde arbeidskraft og bygge bærekraftige tjenester i år som kommer. Kompetanse og rekrutteringsstrategi vil være virkemidler for å sikre utviklingen av kommuneorganisasjonen.

Kommuneorganisasjonen er avhengig av en god og åpen dialog med sine innbyggere. brukerorganisasjoner, råd, enkeltmennesker og pårørende skal tas med i planlegging, organisering og drift av de kommunale tjenestene. Innen helse og omsorg arbeides det nå med realisering av brukerundersøkelser.

Det er en nasjonal målsetning at Norge skal være universelt utformet innen 2025. Dette forutsetter at bygninger, arealer, tjenester og andre aktiviteter i samfunnet er tilgjengelig og like vilkår for deltakelse er gitt for alle.

Aktuelle problemstillinger:

Hvordan ønsker vi å fremstå og hvordan kan vi styrke vårt omdømme?

Hvordan kan SK og næringslivet samarbeide til beste for Saltdal?

Hvordan skal kommunen kommunisere med, og involvere innbyggerne?

Hvordan kan kommunen være mer fremtidsrettet i forhold til IKT, kompetanseutvikling, teknologi mv.?

Hvordan skal kommunen være innovativ?

Hvordan kan Saltdal kommune bli en økonomisk vekstkommune?

Organisering av kommuneplanarbeidet

Rolleavklaring

Plangruppe/ styringsgruppe: Styringsgruppe er Formannskapet. Styringsgruppen vil gi retning i forhold til de store trekkene i prosessen. Formannskapet skal være en aktiv part og ta strategiske valg i prosessen. Leder og talsperson for styringsgruppen er ordfører.

Planansvarlig: Rådmannen er planansvarlig. Den planansvarlige har som oppgave å påse at fremdrift, tidsfrister og økonomiske rammer overholdes.

Planledelse: Kommunalleder for tekniske tjenester og prosesskoordinator er operative drivere for prosessen, herunder; instrumentell innhenting av data – og kunnskapsgrunnlag, forarbeid, gjennomføring av ideverksted(er), kommunikasjons – og informasjonsmøter, ansvar for skriftlig utarbeidelse av kunnskapsgrunnlaget og plandokumentene

Arbeidsgruppe: Planledelsen oppretter lokale arbeidsgrupper fra virksomhetene, ut fra temaområder i planprogrammet

De eksterne referansene består av identifiserte aktører utenfor kommuneorganisasjonen som skal involveres eller som vil være høringsinstanser. Eksterne referanser skal kunne gi innspill i prosessforløpet eller ved høring, eksempel regionalt planforum.

De interne referansene består av kommuneorganisasjonen som gjennom strategisk ledelse bistår arbeidsgruppe og prosesskoordinator ved behov

Medvirkning og fremdrift

Hvordan Saltdal kommune formes og utvikles i fremtiden er et felles anliggende der alle kommunens innbyggere har sin rolle. Det er en viktig målsetning for kommunen at det tilrettelegges for en tilgjengelig og åpen prosess med bred deltakelse i arbeidet med kommuneplanen. Enkeltpersoner, lag, foreninger, organisasjoner og næringsliv skal alle ha mulighet til medvirkning når offentlige beslutninger tas i planarbeid. Dette er en viktig del av å ivareta og fremme lokaldemokratiet i kommunen, samtidig som dette er en lovpålagt oppgave gjennom plan og bygningsloven (PBL)

Dette planprogrammet søker å synliggjøre arenaer for medvirkning, og de prosesser som vi ønsker å legge opp til i planarbeidet. I medvirkningsprosesser har kommunen et særlig ansvar for å sikre en aktiv medvirkning fra den del av befolkningen som krever spesiell tilrettelegging, blant annet barn og unge.

Følgende punkter kan være en rettesnor for å sikre en god prosess med bred medvirkning⁵:

1. Samarbeid med interne berørte fagavdelinger
2. Sikre politikerdeltakelse

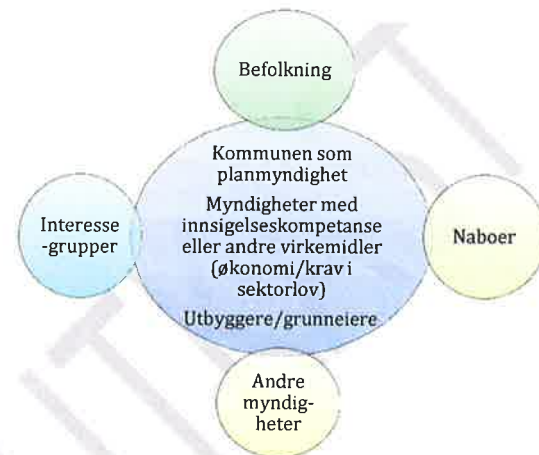
⁵ Veileder – «Medvirkning i planlegging – hvordan legge til rette for økt deltakelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven»

3. Sørg for den rette sammensetningen av berørte deltakere fra starten av
4. Begynn med befolkningens perspektiv og sørg for aktive tilretteleggingstiltak ved behov
5. Gi klare rammer for å sikre en meningsfull prosess
6. Sikre god oppstart – start tidlig med medvirkningsaktiviteter
7. legg inn fleksibilitet i bruk av metoder
8. Gi rom for kreativitet og muligheter i prosessen
9. Offentliggjør innspill og resultater for deltakelse

Det er viktig å sette klare rammer for involvering og medvirkning. Et tydelig opplegg for prosessen vil gjøre arbeidet lettere å gjennomføre. Prosessen bør så langt som mulig være fastsatt og kjent på forhånd. Følgende bør beskrives⁶:

- Hensikt, mål og premisser for planarbeidet og eventuelle usikkerheter i planprosessen. Det bør fremgå tydelig hvilke temaer som er til behandling og hvilke deltemaer som kan være særlig aktuelle for bred medvirkning
- Mål og sannsynlig tidsramme for hver planfase, inkludert arenaer, metoder, frister for innspill og navn på prosessansvarlig. Opplegg for vurdering og diskusjon av alternative forslag som kan komme opp i planprosessen bør oppgis
- Deltakende grupper. Rollene til de ulike representantene som er involvert i prosessen og deres kontaktopplysninger, bør fremgå.

Maktforholdene i planleggingen Samarbeid (de "innenfor") – Medvirkning (de "utenfor")

Veilederen «Medvirkning i planlegging» viser til at det i praksis ofte er vanskelig å avgrense eksakte interessegrupper i en plansak. Alle som er berørt og har interesse av planen bør i utgangspunktet være inkludert. Både enkeltpersoner, grupper, organisasjoner og institusjoner kan være representanter for viktig innsikt og interesse.

All innledende informasjon vedrørende planoppstart og planlegging bør derfor rettes mot en bredest mulig målgruppe.

Herunder skilles det mellom:

- a) Grupper og enkeltpersoner som har/ bør ha interesse av planforslaget i bred forstand
- b) Grupper og enkeltpersoner som er berørt eller har spesiell interesse, inkl. den eller de interessegrupper som mest sannsynlig vil bli berørt av planen og som det derfor er viktig å involvere i forberedende fase av planleggingen.

Kommunen som plan – og prosessforvalter å ivareta særlige interesser og målgrupper i kommunen. Herunder nevnes blant annet barn og unge, eldre, nasjonale minoriteter, etniske minoriteter og mennesker med nedsatt funksjonsevne.

⁶ Veileder – «Medvirkning i planlegging – hvordan legge til rette for økt deltakelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven»

Medvirkningsfaser i planprosessen

Medvirkningsfasene for planprosessen bygger på metodeoversikten i veileder for medvirkning i planlegging. Medvirkningsfasene deles her i fire hoveddeler:

- Tilgjengeliggjøring av informasjon
- Innhenting av informasjon
- Dialog
- Samarbeid og rådsordninger

Oppsett for medvirkning skissert under må påberegnes å kunne endres og/ eller bli supplert underveis i prosessen.

Tilgjengeliggjøring av informasjon

Oppstart med ulike varslingsformer Allmenn kunngjøring om planoppstart gjennom bruk av offentlige medier. Planoppstart kunngjøres i Saltenposten og Avisa Nordland. Offentliggjøres også gjennom kommunens hjemmeside og på facebook.

Offentliggjøring og ettersyn av planprogramforslag Planprogrammet sendes ut på høring i henhold til PBL samtidig som at planoppstart på kommuneplanens samfunnsdel varsles. Kunngjøres i Saltenposten, AN og på kommunes hjemmeside. Forslag til planprogram gjøres tilgjengelig i papirform på Saltdal kommunes servicetorg og på Saltdal bibliotek. Frist for å gi uttalelse til planprogrammet er minimum 6 uker. Planprogrammet bearbeides da ut fra de innspill som foreligger. Planprogram for Saltdal kommune fastsettes endelig av kommunestyre.

Oppstartsmøte for arbeid med kommuneplanens samfunnsdel

Innhenting av informasjon

Interessent og aktøranalyse

Kartlegging, undersøkelser og annen kunnskapsinnhenting, herunder:

- Bearbeiding av kunnskapsgrunnlaget
- Ungdataundersøkelse
- Registreringer og analyser
- SWOT - analyser
- Spørreundersøkelse eller intervjuer

Informasjon om kommuneplanen skal være lett tilgjengelig via kommunens hjemmeside. Informasjon oppdateres fortløpende.

Dialog

Åpne møter eller seminarer

- Informasjonsmøter
- Arbeidsmøter
- Egne møter med organisasjoner, tillitsvalgte, foreninger, råd og utvalg
- Workshops og ideverksted

Mottaksarrangementer og oppsøkende virksomhet

- Åpent rådhus
- Informasjonskontor og stand under Blåfrostfestivalen

Planleggingsbefaring

- Gåtur/ barnetråkk/ ungdomstråkk
- Sykkeltråkk
- Universell utforming
- Fotografering

Visualiseringsverktøy

- Digitale planverktøy
- Sosiale medier
- Kulturell deltakelse / utstillinger

Arbeidsgrupper

- Fokusgruppeaktivitet
- Kafedialogmøter / idemyldring/ folkemøter
- «Fremtidsverksted»
- Åpne forum

Samarbeid og rådsordninger

- Stedsutvikling og områdeutvikling

Utarbeidelse av forslag til kommuneplanens samfunnsdel med høringsuttalelse

Kommunestyre vedtar offentlig ettersyn av kommuneplanens samfunnsdel som sendes ut på høring i minimum 6 uker. Etter høringen bearbeides innspill og synspunkter til et endelig planforslag som fremmes til vedtak i kommunestyre.

Tjernfjellet - Foto Erik Fastvold

Kritiske suksessfaktorer

Tidsramme i forhold til forventet prosessforløp

Politisk forankring og engasjement

Forståelse og ambisjonsnivå for plansystemet

Grad av aktivitet og medvirkning i prosessforløpet

Etablering av plansystem med god kobling mellom kommuneplan og økonomiplan (handlingsdelen)

Evaluering og læring i organisasjonen for plansystemet og medvirkningsprosesser

Kontinuitet og stabilitet blant nøkkelpersoner i prosessen

Fremdrift

Planprogrammet for samfunnsdelen fastsettes av kommunestyret høsten 2016. Fra september vil resten av året 2016 og første halvdel av 2017 gå med til å utarbeide planforslaget. Målsetning ut fra kommunestyrevedtak i PS 43/16 er at samfunnsdelen er ferdigstilt og fremlagt for behandling innen 30. mai 2017. For å sikre god medvirkning blant publikum og de politiske utvalgene foreslås det at planen vedtas innen utgangen av september 2017.

Prosessbeskrivelse kommuneplanens samfunnsdel – milepæler (inkl. planprogram)	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	April	Mai	juni	Juli	Aug.	Sept.
Utarbeidelse av planprogram for kommuneplanens samfunnsdel														
Politisk behandling av planprogramforslag – offentliggjøring av programforslag til ettersyn														
Bearbeiding av innspill og vedtak av planprogrammet														
Offentliggjøring av oppstart for arbeid med kommuneplanens samfunnsdel														
Oppstartsmøte for arbeid med kommuneplanens samfunnsdel														
Møter i råd og utvalg														
Medvirkningsprosesser														
Oppstart prosess kommuneplanens arealdel														
Utarbeidelse av plandokument														
Politisk behandling før offentlige ettersyn														

Utkast samfunnsplan til offentlige ettersyn																		
Bearbeiding av innspill og merknader fra offentlige ettersyn av samfunnsplanen																		
Vedtak av Saltdal kommunes samfunnsdel i kommunestyret																		

Sentrale prosessbegreper

Kunnskapsgrunnlaget: består av statistikk og talldata som viser nåsituasjonen, utviklingstrender, utfordringer og muligheter. Innholdet skal legge til rette for en kunnskapsbasert styring og utvikling av kommunene. Innholdet vil ikke være uttømmende. Kunnskapsgrunnlaget søker å imøtekomme Plan og bygningslovens krav om åpenhet i plangrunnlaget, samt de krav som Folkehelseloven stiller om overvåking av befolkningens helsetilstand og påvirkningsfaktorer for helse og trivsel i kommunen.

Kommunal planstrategi: er et viktig og sentralt planelement i utviklingen av kommunen som samfunn og organisasjon. Gjennom planstrategien skal kommunestyret avklare hvilke planbehov kommunen har i gjeldende kommuneplanperiode. Denne avklaringen gjøres ut fra tilgjengelige data og undersøkelser. Planstrategien omhandler drøfting av ønsket samfunnsutvikling i kommunen med en avklaring av planbehov for å nå ønsket utvikling med de ressurser kommunen rår over.

Planprogrammet: er neste skritt fra planstrategi til samfunnsplanleggingsprosessen. Der planstrategien identifiserer planbehovene er utarbeidelsen av planprogrammet «kokeboka» for planleggingen, både i forhold til innhold og prosess.

Politikkområder: Prioritering av det kommunens skal fokusere på å gjennomføre i valgperioden

Målsetninger: Målsetting må bygge på en klar bevissthet om nå-situasjonen og et ønske om å forandre fremtiden. De mål som settes må avspeile det vi ønsker å oppnå.

Strategier: Angivelse av de tiltakene og den ressursfordelingen som er nødvendig for måloppnåelse

Visjon: Begrepet defineres ofte som et bilde av en fremtidig, ønsket tilstand – det man ønsker å oppnå i fremtiden. En visjons betydning kan kanskje diskuteres, men en tydelig og realistisk retning vil være viktig for å skape fellesskapsfølelse, fremtidshåp og gi drivkraft i utviklingen av Saltdalssamfunnet.

Tiltak: Angivelse av de handlingene som må gjennomføres for å oppnå det kommunen ønsker

Bærekraftig utvikling: er en samfunnsutvikling som imøtekommer de behov som er i dagens samfunn uten å forringe mulighetene for kommende generasjoner til å få dekket sine.

Medvirkning: Saltdal kommune skal gjennom hele planarbeidet sørge for at det blir gjennomført åpen og tilgjengelig prosess for medvirkning. Planprogrammet skal synliggjøre de medvirkningsprosesser det legges opp til i arbeidet. En tilrettelegging for bred folkelig medvirkning der alle interessenter og overordnede organer kommer med er lovpålagt gjennom PBL, men også en viktig del i utviklingen av lokalsamfunnet. I medvirkningsprosessen har kommunen et særlig ansvar for å sikre en aktiv medvirkning fra den del av befolkningen som krever spesiell tilrettelegging, blant annet barn og unge.

Kilder

Tittel	Type	
Kommuneplanprosessen – samfunnsdelen – handlingsdelen	Veileder	Miljøverndepartementet
«Gode råd» - Kommunal planstrategi og rullerende kommuneplanlegging i Nordland	Veileder	Fylkesmannen i Nordland
Medvirkning i planlegging – Hvordan legge til rette for økt deltakelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan og bygningsloven	Veileder	KMD
Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging	Nasjonal føring	KMD
Barn og unge og planlegging etter PBL	Temaveileder	Miljøverndepartementet
«Kom til Saltdal» - Kommuneplan for Saltdal kommune 2003 – 2013	Plandokument	Saltdal kommune
Kommunal planstrategi for Saltdal kommune 2016 - 2019	Planstrategi	Saltdal kommune
Fremtidsbarometeret	Prognoseverktøy	Kommunal rapport
Statistisk Sentralbyrå		
Kommuneprofilen.no		

HØRINGSUTKAST